

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת: חברת הכנסת נעמה לזימי

6741/25/פ

הצעת חוק שיקום נרחב לחבל תנופה כאזור מיקוד לאומי, התשפ"ו–2026

- מטרה 1. מטרת חוק זה להביא לשיקומו, לחיזוקו ולפיתוחו של אזור הצפון, תוך השוואת מעמדה הארגוני והתקציבי של מינהלת "תנופה לצפון" למעמד מינהלת "תקומה" שפועלת בדרום, והבטחת ודאות כלכלית וביצועית לתושבי האזור.
- הגדרות 2. בחוק זה –
- "חבל התנופה" – היישובים המנויים בתוספת הראשונה, לרבות יישובי קו עימות שנמצאים באזור שנמצא בתחום שבין גבול מדינת ישראל עם לבנון לבין הקו האנכי העובר 9 ק"מ פנימה ממנו ושטח רמת הגולן כמתואר בתוספת לחוק רמת הגולן, התשמ"ב–1981¹, ויישובים שפוננו לפי החלטת הממשלה לאחר יום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023);
- "מינהלת תנופה", "המינהלת" – יחידת סמך ביצועית הממונה על שיקום חבל התנופה;
- "השר" – שר שהממשלה הסמיכה לבצע חוק זה.
- תפקידיה וסמכויותיה של מינהלת תנופה 3. (א) מינהלת תנופה תפעל לקידום מטרות חוק זה וליישום שיקום נרחב של חבל התנופה, ויהיו לה לשם כך התפקידים והסמכויות שלהלן:
- (1) גיבוש מדיניות לשיקום נרחב של חבל התנופה, תוך שיתוף משרדי הממשלה בהיבטים הנוגעים לתחומי פעילותם (בחוק זה – המדיניות);
- (2) יישום המדיניות וביצועה בכל אחת מדרכים אלו:

- (א) בידי המינהלת, באמצעות מתן הטבות והקצאת משאבים ;
- (ב) באמצעות משרדי הממשלה הנוגעים לעניין, בהתאם לסמכויותיהם לפי דין ובכפוף להסכמתם ;
- (3) ניהול התקציב שהוקצה לשם יישום המדיניות ולשם מילוי שאר תפקידיה וסמכויותיה של המינהלת לפי חוק זה ;
- (4) מתן תמריצים לעידוד הצמיחה והפעילות בחבל התנופה ;
- (5) תיאום בין משרדי הממשלה, לשם תכנון וביצוע של פעולות ליישום מטרות חוק זה ;
- (6) קיום מעקב ובקרה אחר עמידה ביעדים שנקבעו ואחר תוכניות ותקציבים שהוקצו לשיקום נרחב של חבל התנופה ;
- (7) זיהוי חסמים ביישום המדיניות או במימוש השיקום הנרחב, והסרתם ;
- (8) יצירת שיתוף פעולה לשם קידום וביצוע מטרות חוק זה עם הרשויות המקומיות בחבל התנופה, עם גופים ציבוריים נוספים או עם גורמים אחרים לרבות גורמים פילנתרופיים, עמותות, חברות לתועלת הציבור ומוסדות ללא כוונת רווח או גורמים עסקיים בפעילותם שלא למטרות רווח ; שיתוף פעולה לפי פסקה זו, שנדרשת בו מעורבות של רשות מקומית מסוימת לשם יישומו, ייושם לאחר התייעצות עם ראש אותה רשות מקומית ;
- (9) מתן ייעוץ לממשלה ולשרי הממשלה בדבר שיקום נרחב לחבל התנופה ;
- (10) ביצוע כל פעולה אחרת הדרושה להגשמת מטרות חוק זה, אם לא הוטלה בדין על רשות אחרת.
- (ב) במסגרת המינהלת יפעלו צוותים מקצועיים בתחומי הבריאות, החינוך, הרווחה, הכלכלה, ההתיישבות והחקלאות.

(ג) לשם מתן הטבות או הקצאת משאבים מכוח הסמכויות האמורות בסעיף קטן (א)(2)(א) או (4), יקבע ראש המינהלת כללים ואמות מידה, בין השאר לעניין הגשת בקשות להטבות ולאופן הדיון בהן, אלא אם כן ההטבות ניתנות או המשאבים מוקצים בהתאם להוראות לפי דין אחר; הכללים ואמות המידה כאמור אינם טעונים פרסום ברשומות, אך יפורסמו באתר האינטרנט של מינהלת תנופה ובדרכים נוספות שעליהן יורה ראש המינהלת.

(ד) בביצוע תפקידיה ובהפעלת סמכויותיה לפי חוק זה, תפעל המינהלת, ככל האפשר ולפי העניין, לקיום הליכי שיתוף ציבור, ובכלל זה שיתוף הרשויות המקומיות והיישובים בחבל התנופה, וכן לקידום הליכי שיתוף ציבור באמצעות גורמים נוספים.

4. תקציב המינהלת (א) תקציב מינהלת תנופה ייקבע בתחום פעולה נפרד בחוק התקציב השנתי, כמשמעותו בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985.²

(ב) תקציב שאושר לשיקום חבל התנופה לא יהיה ניתן להפחתה במסגרת קיצוץ תקציבי רוחבי בתקציבי משרדי הממשלה, אלא בצו שקבע השר באישור ועדת הכלכלה של הכנסת.

5. ראש המינהלת השר ימנה את ראש מינהלת תנופה והוא יהיה ממונה על ביצוע תפקידי המינהלת לפי חוק זה.

6. ביצוע השר ממונה על ביצועו של חוק זה.

7. דיווח לכנסת ראש המינהלת ידווח לוועדת הכלכלה של הכנסת, אחת לשלושה חודשים, על התקדמות שיקום חבל התנופה ומימוש התקציב שהוקצה לכך לפי סעיף 4.

תוספת ראשונה

(ההגדרה "חבל התנופה" שבסעיף 2)

רשימת היישובים בחבל התנופה

(1) אביבים;

(2) אבן מנחם;

(3) אדמית;

(4) אילון;

(5) בצת;

² ס"ח התשמ"ה, עמ' 60.

- (6) בית הלל ;
- (7) ברעם ;
- (8) גורן ;
- (9) גרנות הגליל ;
- (10) הגושרים ;
- (11) דוב"ב ;
- (12) דן ;
- (13) דפנה ;
- (14) דישון ;
- (15) זרעאמשה ;
- (16) חניתה ;
- (17) יערה ;
- (18) יובל ;
- (19) יפתח ;
- (20) יראון ;
- (21) כפר גלעדי ;
- (22) כפר ראש הנקרה ;
- (23) כפר רוזנואלד (זרעית) ;
- (24) לימן ;
- (25) מנרה ;
- (26) מטולה ;
- (27) מלכיה ;
- (28) מעין ברוד ;
- (29) מרגלית ;
- (30) משגב עם ;
- (31) מצובה ;
- (32) מתת ;

- (33) נטועה ;
- (34) עג'ר ;
- (35) צבעון ;
- (36) קריית שמונה ;
- (37) רמות נפתלי ;
- (38) סאסא ;
- (39) שאר ישוב ;
- (40) שלומי ;
- (41) שומרה ;
- (42) שניר ;
- (43) שתולה.

דברי הסבר

במשך תקופה ארוכה פעל מטה "תנופה לצפון" כגוף מתכלל בלבד, ללא סמכויות ביצועיות וללא יכולת אכיפה מול משרדי הממשלה. המציאות בשטח, הכוללת הרס תשתיות נרחב ופינוי ממושך של עשרות אלפי תושבים מאזור הצפון, מחייבת גוף אופרטיבי חזק שידאג לשיקומו. לאור החלטת הממשלה מס' 3556 מיום י"ד בכסלו התשפ"ו (4 בדצמבר 2025), אושר מיזוג מטה חבל התנופה עם מינהלת תקומה ושדרוגו למעמד מינהלת. הצעת החוק נועדה לעגן בחקיקה ראשית את הקמת מינהלת תנופה כגוף נפרד ממינהלת תקומה, בעל סמכויות דומות לאלו של מינהלת תקומה, וזאת כדי למנוע מצב בו שינויים פוליטיים או ניסיונות לקיצוצים רוחביים בתקציב הממשלה יפגעו ביכולת המדינה לעמוד בהתחייבויותיה כלפי תושבי הצפון.

הצעת החוק מבטיחה כי שיקום הצפון לא יתבצע כ"טלאי על טלאי", אלא מתוך ראייה אסטרטגית של צוותים מקצועיים בתחומים שונים. השוואת הסמכויות לסמכויות של מינהלת תקומה היא צעד הכרחי ושוויוני המבטיח שתושבי אזור הצפון יקבלו את אותם המשאבים והכלים שניתנו לשיקום אזור הדרום, תוך שמירה על העצמאות הניהולית של כל אחת מהמינהלות.

לפיכך, מוצע לקבוע שמינהלת תנופה תהיה יחידת סמך ביצועית שתפעל לקידום שיקום נרחב של חבל התנופה – כלומר, היישובים המפורטים בתוספת המוצעת, לרבות יישובי קו עימות שנמצאים באזור שמצוי בתחום שבין גבול מדינת ישראל עם לבנון לבין הקו האנכי העובר 9 ק"מ פנימה ממנו ושטח רמת הגולן וכן יישובים שפנו לפי החלטת הממשלה לאחר יום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023).

עוד מוצע לקבוע שלמינהלת תנופה יהיו התפקידים והסמכויות שלהלן: גיבוש מדיניות לשיקום נרחב של חבל התנופה, תוך שיתוף משרדי הממשלה בהיבטים הנוגעים לתחומי פעילותם; יישום המדיניות וביצועה בידי המינהלת באמצעות מתן הטבות והקצאת משאבים ובאמצעות משרדי הממשלה; ניהול

התקציב שהוקצה לה לשם יישום תפקידיה ויישום המדיניות; מתן תמריצים לעידוד הצמיחה והפעילות בחבל התנופה; תיאום בין משרדי הממשלה לשם תכנון וביצוע של פעולות ליישום מטרות ההסדר המוצע; קיום מעקב ובקרה אחר עמידה ביעדים שנקבעו; זיהוי חסמים ביישום המדיניות או במימוש השיקום הנרחב, והסרתם; יצירת שיתופי פעולה עם הרשויות המקומיות בחבל התנופה, גופים ציבוריים נוספים או עם גורמים אחרים כמו עמותות וכו'; מתן ייעוץ לממשלה ולשרי הממשלה בדבר שיקום נרחב לחבל התנופה; ביצוע כל פעולה אחרת הדרושה להגשמת מטרות ההסדר המוצע, אם לא הוטלה בדין על רשות אחרת.

כמו כן, מוצע לקבוע שלשם מתן הטבות או הקצאת משאבים מכוח הסמכויות האמורות, יקבע ראש מינהלת תנופה כללים ואמות מידה, בין השאר לעניין הגשת בקשות להטבות ולאופן הדיון בהן, אלא אם כן ההטבות ניתנות או המשאבים מוקצים בהתאם להוראות לפי דין אחר.

בנוסף, מוצע לקבוע שבמסגרת המינהלת יפעלו צוותים מקצועיים בתחומי הבריאות, החינוך, הרווחה, הכלכלה, ההתיישבות והחקלאות.

מוצע לקבוע שבביצוע תפקידיה ובהפעלת סמכויותיה, תפעל המינהלת, ככל האפשר, לקיום הליכי שיתוף הציבור, ובכלל זה שיתוף הרשויות המקומיות והיישובים בחבל התנופה.

עוד מוצע לקבוע שתקציב מינהלת תנופה ייקבע בתחום פעולה נפרד בחוק התקציב השנתי, ושהתקציב לא יהיה ניתן להפחתה במסגרת קיצוץ תקציבי רוחבי בתקציב הממשלה, אלא בצו שיקבע השר שהממשלה תסמך לבצע החוק המוצע, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת.

לסיום, מוצע לקבוע שהשר ימנה את ראש המינהלת, אשר יהיה ממונה על ביצוע תפקידי המינהלת לפי חוק זה. לפי המוצע, ראש המינהלת ידווח לוועדת הכלכלה של הכנסת, אחת לשלושה חודשים, על התקדמות שיקום חבל התנופה ומימוש התקציב שהוקצה לכך כאמור.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ט"ז בסיוון התשפ"ו (01.06.2026)